

POSTANOWIENIE

Dnia 5 stycznia 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Maria Tyszel

w sprawie z wniosku I. M., J. M.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w J.

o rentę rolniczą,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 stycznia 2006 r.,

kasacji wnioskodawców od wyroku Sądu Apelacyjnego w W.

z dnia 24 listopada 2004 r., sygn. akt III AUa .../03,

odmawia przyjęcia kasacji.

Uzasadnienie

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w J., decyzjami z dnia 17 stycznia 2003 r. zawiesiła małżonkom I. i J. M. wypłatę części uzupełniającej inwalidzkich rent rolniczych. Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2003 r., Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w J., uwzględniając odwołania ubezpieczonych zmienił te decyzje w ten sposób, że przyznał im prawo do „renty rolniczej w części uzupełniającej od dnia 1 lutego 2003 r.”, a wyrok ten zapadł na tle następującego stanu faktycznego.

Wnioskodawcy byli współwłaścicielami gospodarstwa rolnego o powierzchni 19,64 ha położonego w B. W dniach 28 grudnia 1994 r. i 30 listopada 1995 r. J. M. zawarł z W. N. nieodpłatne umowy dzierżawy gospodarstwa rolnego dotyczące odpowiednio 13,51 ha i 6,13 ha, przy czym okres dzierżawy strony w obydwu umowach strony ustaliły na 10 lat. J. M. pozostawił do własnego użytku

przysagrodową działkę o powierzchni 0,35 ha. W dniu 3 stycznia 1996 r. J. M. zrzekł się na rzecz W. N. działki przysagrodowej o powierzchni 0,35 ha, w zamian za co dzierżawca umożliwił J. M. użytkowanie innej działki, położonej w dalekiej odległości od zabudowań gospodarskich o powierzchni nie przekraczającej 1 ha. Obydwie umowy dzierżawy zostały zarejestrowane w ewidencji gruntów, a od 1 czerwca 1996 r. organ rentowy rozpoczął wypłatę na rzecz wnioskodawców inwalidzkich rent rolniczych, łącznie z częścią uzupełniającą. W 2000 r. wnioskodawca na działce o powierzchni 1 ha uprawiał ziemniaki. Na skutek zniszczenia tej plantacji przez dziki J. M., celem uzyskania odszkodowania za poniesione straty, wystąpił na drogę sądową przeciwko Kołu Łowieckiemu „M.”, jednak jego powództwo zostało prawomocnie oddalone. Organ rentowy wstrzymał wypłatę części uzupełniających rent rolniczych dla ubezpieczonych, uznając, że nie zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej. Zdaniem Sądu Okręgowego uznał, że wydane przez organ rentowy decyzje zawieszające ubezpieczonym wypłatę części uzupełniających były nietrafne. W jego ocenie, organ rentowy nie wykazał, by wnioskodawcy w okresie między 1 lutego 2000 r., a 31 stycznia 2003 r. prowadzili działalność rolniczą na gruntach stanowiących ich własność, co uzasadniałoby zawieszenie wypłaty części uzupełniających świadczenia rentowego.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 24 listopada 2004 r., uwzględniając apelację organu rentowego, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił odwołania wnioskodawców. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego „odpowiadają tylko fragmentom materiału dowodowego”. W ocenie Sądu odwoławczego, z akt sprawy wynika, że J. M. na mocy pełnomocnictwa z dnia 2 grudnia 2002 r. został umocowany do działania we wszystkich sprawach związanych z dzierżawionym przez W. N. gospodarstwem rolnym, a sposób użytkowania gospodarstwa rolnego o powierzchni 19,64 ha stanowiącego współwłasność wnioskodawców jest odmienny od treści pisemnej umowy dzierżawy zgłoszonej do ewidencji gruntów, zatem faktyczny stan posiadania gruntów przez wnioskodawców nie odpowiada wymogom ustawowym przewidzianym w art. 28 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o

ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.).

W kasacji od wyroku Sądu Apelacyjnego, ubezpieczeni wnieśli o jego uchylenie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Kasację oparto na obydwu podstawach, przewidzianych w art. 393¹ k.p.c. W ramach podstawy kasacyjnej naruszenia prawa materialnego zarzucono niewłaściwą wykładnię art. 28 ust. 4 pkt 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, polegającą na przyjęciu, że wnioskodawcy „pomimo wydzierżawienia gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego (...) utracili uprawnienie do części uzupełniającej renty rolniczej” i błędne zastosowanie art. 28 ust. 4 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu obowiązującym od 2 maja 2004 r. „przez przyjęcie, iż przepis ten (...) ma zastosowanie do wnioskodawców”. Jako zarzut naruszenia zaskarżonym wyrokiem prawa procesowego wskazano naruszenie art. 233 k.p.c. „przez przyjęcie, iż strony umowy dzierżawy dokonywały istotnych zmian w stanie posiadania gruntów, co nie zostało zgłoszone do ewidencji gruntów (...)”.

Jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie kasacji wskazano na „występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne (...) dotyczące skutków prawnych zamiany, nie zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, pomiędzy stronami umowy dzierżawy gruntu o powierzchni przekraczającej 1 ha wchodzącego w skład gruntów rolnych objętych umową dzierżawy, zgłoszoną w ewidencji gruntów i budynków, na prawo wnioskodawców do części uzupełniających rent”. Powołano się ponadto na „oczywistą zasadność kasacji polegającą na błędnym zastosowaniu przez Sąd Apelacyjny wobec wnioskodawców przepisu art. 28 ust. 4 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu nie obowiązującym od dnia 2 maja 2004 r. (...)” i na dowolne, zdaniem skarżących, zinterpretowanie przez Sąd odwoławczy stanu faktycznego i przyjęcie, że wnioskodawcom nie przysługują części uzupełniające rent inwalidzkich.

Sąd Najwyższy dokonując wstępnej oceny kasacji, wziął pod uwagę, co następuje:

Wobec wejścia w życie z dniem 6 lutego 2005 r. ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) stosownie do jej art. 3, do rozpoznania kasacji od orzeczenia wydanego przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Stosownie do art. 393 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd Najwyższy może odmówić przyjęcia kasacji do rozpoznania, jeżeli jest oczywiście bezzasadna. Sformułowanie podstaw przytoczonych w rozpoznawanej kasacji nie tylko nie czyni ją „oczywiście zasadną”, lecz nie uzasadnia przyjęcia jej do rozpoznania.

Zarzucając zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art. 233 k.p.c. pełnomocnik nie tylko nie przedstawił uzasadnienia tego zarzutu, ale nawet nie wskazał, do którego z dwóch jego paragrafów go odnosi. Odniesienie go do § 1 sprowadza się wyłącznie do krytyki oceny ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku. Autor kasacji przeoczył, że wyrażona w tym przepisie zasada swobodnej oceny dowodów wybór określonych środków dowodowych, sposób ich przeprowadzenia oraz ocenę, pozostawia sadowi orzekającemu. Granice tej „swobody” wyznaczają trzy czynniki: logiczny, ustawowy oraz ideologiczny, przez który rozumie się poziom świadomości prawnej sędziego, czyli znajomość przepisów, doktryny i orzecznictwa, a także informacje dotyczące różnych faktów życia społecznego, kultura prawna, jak i system pozaprawnych regulacji i ocen społecznych, do których odsyłają przepisy obowiązującego prawa. Które z tych czynników narusza zaskarżony wyrok, względnie, że Sąd drugiej instancji pominął istotne, wnioskowane w postępowaniu apelacyjnym, dowody przeciwne, tego w kasacji nie wykazano. Sam fakt nieuwzględnienia wersji wydarzeń wskazywanych przez wnioskodawców w żaden sposób nie usprawiedliwia tego zarzutu. Sąd Najwyższy wielokrotnie już wyjaśniał w swym jednolitym, publikowanym orzecznictwie, że zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie usprawiedliwia przedstawienie przez stronę niezadowoloną z zaskarżonego rozstrzygnięcia własnej wersji stanu faktycznego i własnej oceny dowodów, odmiennych od ustaleń dokonanych lub zaakceptowanych przez Sąd drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 grudnia 1996 r., II UKN 22/96, OSNAP 1997, nr 13, poz. 240). Wyjaśniał też, że Sąd Najwyższy, jako kasacyjny, nie jest sądem faktów, lecz

sądem prawa oraz, że w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne jest badanie zasadności ustaleń faktycznych sądu, ich poprawność podlega kontroli wyłącznie w granicach skonkretyzowanych i uzasadnionych w kasacji zarzutów (por. wyrok z dnia 18 grudnia 1997 r., II UKN 77/96 – OSNAP 1997 nr 21, poz. 427). Takich zarzutów w kasacji nie przedstawiono, a to oznacza, że wobec braku skutecznej podstawy z art. 393¹ pkt 1 k.p.c., Sąd Najwyższy, z mocy art. 393¹¹ § 2 k.p.c., jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wadliwie też zostały w skardze przedstawione kasacyjne zarzuty naruszenia prawa materialnego. Od początku orzekania kasacyjnego, czyli od 1996 r. Sąd Najwyższy konsekwentnie wyjaśnia, że nagminne używanie w kasacjach zwrotu: „przez co doszło” do naruszenia prawa materialnego lub procesowego, nie jest samo przez się, ani konkretyzacją podstawy kasacyjnej, ani jej uzasadnieniem. Tak sformułowany zarzut uniemożliwia weryfikację jego zasadności, powodując niedopuszczalność kasacji (postanowienie z dnia 22 maja 1997 r., II UKN 135/97 – notka OSNAPiUS 1998 r. nr 3, poz. 9). Zastąpienie w kasacji zwrotu „przez co doszło” zwrotem „poprzez przyjęcie” jest bez znaczenia prawnego, skoro zarzuty naruszenia prawa materialnego autor kasacji postawił w zestawieniu ze stanem faktycznym odmiennym od przyjętego za podstawę zaskarżonego wyroku, zamiast wykazania wywodem prawnym – stosownie do art. 393¹ pkt 1 w związku z art. 393³ § 1 pkt 2 k.p.c. – błędu w wykładni wskazanych przepisów lub ich niewłaściwego zastosowania.

Nie ma to wprawdzie wpływu na niniejsze rozstrzygnięcie, jednakże Sąd Najwyższy nie może nie zwrócić uwagi na absurdalność określenia przez pełnomocnika wnioskodawców wartości przedmiotu zaskarżenia. Co do tego, że wartość ta nie może być wyższa od wartości przedmiotu zaskarżenia (czyli – jak to określił „sprawy”) istnieje pełna zgodność zarówno w orzecznictwie, jak też w praktyce i doktrynie.

Wskazane wyżej mankamenty przytoczonych podstaw kasacyjnych są wystarczającą przesłanką oceny kasacji jako oczywiście bezzasadnej i dlatego Sąd Najwyższy, na podstawie powołanego art. 393 § 1 pkt 3 w związku z art. 393⁷ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji postanowienia.